ДО 70-РІЧЧЯ «НОВОГО ВІКУ»/«ВІЛЬНОГО СЛОВА», ДОРОГІ НАШІ ЧИТАЧІ!

ВІЛЬНЕ СЛОВО

ХХХ-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 7-8/ КВІТЕНЬ 2019 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

ДОРОГІ УКРАЇНЦІ!

Найвищою офірою Бога для людства була жертва Його Єдиного Сина Ісуса Христа. З нагоди найбільших християнських Великодніх свят, ми повинні, в першу чергу, вивчити урок толерантності, прощення і любові до ближніх, що так важливо в наші часи. Сьогодні, як ніколи, ми повинні довести свою єдність, віру у Бога і довіру до людей, прощення наших ближніх, – принципи, за які Христос віддав своє життя.

Окрім заповідей Того, Який допустив розіп'яти Себе на хресті за наші гріхи: Люби Господа-Бога свого всією міццю і свого ближнього, як самого себе, нашим обов'язком як українців є жити в гармонії одні з одними, зберігати наші культурні, мовні, традиційні надбання, просувати з допомогою культурних, наукових, виховних заходів нашу таку прекрасну ідентичність, зберігати все найдорожче, що його маємо, – нашу українську мову, звичаї, культуру і особливо наш український дух, який залишився незмінним протягом століть.

Нехай свято Воскресіння нашого Господа Ісуса Христа принесе вам здоров'я, гармонію, душевний спокій, загартує віру, укріпить нашу єдність і любов один до одного, зміцнить довіру в себе і в нашу здатність залишатися об'єднаними задля належного функціонування єдиної організації, яка представляє інтереси всіх українців Румунії, – Союзу українців Румунії.

ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

Голова Союзу українців Румунії,
Депутат Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ

У номері:

- Українці сприяють розвитку туризму в Тульчі ▸ стор. 2
- Щодо українського дисиденства в Румунії ▸ стор. 3
- Так, так – шкода забувати минуле... ▸ стор. 4
- Міністр інфраструктури України в Румунії ▸ стор. 5
- «Поет всіх міст, всіх сіл, всіх народів» ▸ стор. 6
- Міжнародний день пам'яті Чорнобиля ▸ стор. 7
- Вшанування Шевченка в столиці Румунії ▸ стор. 8
- Міжетнічні «Весняні симфонії» в Бухаресті ▸ стор. 9
- Новела-феєрія «Сюзі» Романа Кобзи ▸ стор. 10
- В Буркуті лікувалася Леся Українка ▸ стор. 11
- До 80-річчя незалежності Карпатської України ▸ стор. 12
- Українське весняне свято в Копашилі ▸ стор. 13
- Міжнародний фестиваль їстівних... книжок ▸ стор. 14
- Святкування Великодня у світі ▸ стор. 15
- Тіміш вшанував 205-річчя Тараса Шевченка ▸ стор. 16

Світовий Конґрес Українців

Президент Світового Конґресу Українців Павло Ґрод відповідає на питання - чому результати голосування були настільки різними під час першого туру серед українських громадян, які проживають за кордоном, і українців, які живуть в Україні.

«Мене часто запитують, чому результати голосування були настільки різними серед українських громадян, які проживають за кордоном, та українців, які живуть в Україні.

Більшість українців, які голосували за кордоном, розуміють, що обов'язки Президента України насамперед зосереджені у сферах оборони, безпеки та зовнішньої політики. Вони також розуміють, що українці не задоволені швидкістю впровадження реформ в Україні, за які відповідає парламент та уряд України, і в жовтні буде можливість проголосувати за відповідні зміни під час парламентських виборів.

Закордонні українці розуміють, наскільки важливо, щоб Президент України мав тверду позицію, що Росія є агресором та що Україна рухається до Європи, а також – це зараз критично важливо – щоб міжнародне співтовариство і далі було об'єднаним у підтримці України.

Ми всі разом протягом минулих п'яти років наполегливо працювали над консолідацією міжнародної підтримки України та збереженням санкцій проти Росії. Все, що було досягнуто, може зникнути дуже швидко.

Дорогі українці, ваш голос є вашою власністю, і не належить нікому, крім вас. Ви вийдете на вибори цього року двічі - 21 квітня, щоб обрати президента, який

найкращим чином відповідатиме за оборону, безпеку та зовнішню політику країни, а потім 27 жовтня, щоб обрати найкращу політичну партію та депутатів для формування уряду і визначення економічного та інших напрямків внутрішньої політики.

Це ваше право і відповідальність брати участь у виборах. Не будьте байдужі – думайте про майбутнє України - зробіть вибір, який ви вважаєте правильним.

Ми усі українці, де б ми не жили, – Слава Україні!

Домородні українці сприяють розвитку туризму в Тульчанському повіті

Ансамбль «Задунайська січ» з Тульчі під проводом голови Тульчанської філії СУР Дмитра Черненка та вокально-інструментальний гурт «Рибалка» під проводом Лучіки Герман з населеного пункту Крішан, які діють при Тульчанські філії СуР, взяли участь у весняному Туристичному ярмарку Румунії, що відбувся 21-24 лютого у Виставковому комплексі «РОМЕКСПО» у Бухаресті.

Члени гуртів та їхні керівники представили, поряд з іншими нацменшинами та румунами, стенд Тульчанського повіту, який працював під гаслом «Дельта Дунаю та Північна Добруджа – Біо-сад Європи».

Просування органічної продукції, відповідального туризму в дельті Дунаю та Північній Добруджі в гармонії з природою було головною метою організаторів Тульчанського стенду на весняному Туристичному ярмарку Румунії.

Відвідувачі мали можливість скуштувати місцеві традиційні (екологічні) страви, спробувати різні сорти вина з Добруджі, брати участь у майстер-класах з народних ремесел та місцевої кулінарії, побачити концертну програму українських народних пісень і танців та інших нацменшин, а також румунські пісні й танці.

Унікальність цього регіону завдячується мультикультуралізму та біорізноманіттю.

Слід уточнити, що в Тульчанському повіті проживають 14 національних меншин. Кожна з них, у тому числі українська громада, має свою специфіку і робить свій внесок у процвітання та культурне розмаїття Румунії, а також сприяє розвитку туризму в регіоні.

Христина ШТІРБЕЦЬ

Щодо українського дисиденства в Румунії.

Чи була Орися Хортик дисиденткою?

Минулими роками я запримітив намір і спробу наших газет висунути і висвітлити питання українського дисиденства в Румунії. Так, наприклад, Микола Корсюк в своїй статті „Чи було українське дисиденство в Румунії?", надрукованій в „Українському Віснику", число 7-8 за 2007 р., зробив перший (необхідний) крок у напрямі аналізу цієї складної проблеми з історії української спільноти нашої країни. У ній ідеться про Орисю Хортик, одного із найкращих учителів української мови та літератури Українського ліцею в м. Сігеті. Стаття не дає чіткої відповіді на поставлене запитання. Для такої відповіді не достатньо загальних тверджень, а необхідний аналіз фактів. Лише так може бути встановлена історична правда.

Прочитавши статтю, я зрозумів, що маю моральний обов'язок висловитися на цю тему, але дотепер не знайшов відповідного часу, щоб виконати своє бажання. Оскільки проблема, аналізована Миколою Корсюком, являє собою складову частину надзвичайно складної і супе - речливої епохи, я бажаю спричинитися до висвітлення цього питання в широкому історичному контексті.

Будучи беспосереднім учасником і свідком подій, про які йдеться у згаданій вище статті, я маю можливість внести свою лепту в спробу висвітлити це складне питання. Для початку ми нагадаємо історичний контекст, у якому відбувалися події на Мараморощині кінця 1944 – початку 1945 рр. і далі – 50-60-х років.

Як відомо, жовтня 1944-ого року Мараморощину визволяє Четвертий український фронт, наслідком чого є виявлення і піднесення українського духу та відродження української спільноти не тільки цього регіону, а й усіх регіонів, де проживають українці Румунії. Військова влада (адміністрація) стає одним із головних чинників заснування Українського ліцею в м. Сігеті. Другим чинником були українські патріоти, які провели конкретну організаційну працю, щоб здійснити ідею заснування Українського ліцею. На зустрічі з друзями минулої осені в Сігеті унів. проф. д-р в Канаді Микола Павлюк нагадав, як він з Дижиніцьким ходили по українських селах переконувати людей, щоб вони направляли своїх дітей в Український ліцей. (Дижиніцький був одним із членів комітету, відомого під назвою Російсько-українського комітету (який завідував справами цих спіль - нот в Румунії напочатку комуністичного ре - жиму в нашій країні).

Всім добре відомо, що Ліцей було засно - вано у надзвичайно важких умовах, в яких він продовжував існувати кілька років. Лише після шкільної реформи 1948 р. та заснування гуртожитку Ліцей почав швидко розвиватися кількісно і якісно. Сюди приїжджають учитися українські діти з Буковини, Банату і Тульчі, а головно приїжджають учителі буковинського походження. Однією з перших учительок є Орися Хортик. Напочатку вона приходить учителювати у Верхню Рівну.

Підкреслимо, що неминучий кінець фа - шистсько-угорської влади в регіоні примушує її прихильників втікати разом із фашистськими військами. Одним із таких прихильників був і священик Верхньої Рівни Ляхович М. Після його втечі наше село залишилося без священика. Цілу осінь і початок зими, аж до Водохреща (1944/1945 рр.), люди відправляли службу без священика. Мені пощастило, оскільки я виріс коло Церкви (мій рідний дім і церкву розділяла лише вузька вуличка). Вуйко Іван, церковник, запропонував мені супроводити нового священика по селу святити домівки (згідно з тутешнім звичаєм, хлопець зі дзвінком оповіщає людей, що священик іде святити хату). Тим новим свя - щеником був Олександр Хортик – молодий, високий, волосся золотого кольору, завжди веселий, а голос у нього абсолютно чудовий. Тоді я з ним познайомився, і від того часу моє життя назавжди стало пов'язане з ним та його сім'єю. (Про те, як сім'я Хортиків добиралася із Буковини до Мараморощини, мені стало відомо лише тепер, прочитавши статтю Миколи Корсюка).

Якийсь час О. Хортик приїжджав лише в неділю служити Божу службу. Люди говорили, що він прибував із Микова (тепер село Тиса), але на Великодні свята він уже став парохом Верхньої Рівни. Весною того ж самого року Орися Хортик стала моєю учителькою, першою моєю вчителькою, яку я дуже любив і добре пам'ятаю, першою, котра прищепила мені любов до книжки і навчання. Перші чотири класи я закінчив під час угорської окупації, від якої у мене не залишилося жодних яскравих вражень, як це звичайно буває з учнями перших класів. Лише тоді, у п'ятому класі, я насправді залюбки почав ходити в школу і (добре) вчитися.

О. Хортик та його дружина Орися були першими, які започаткували українське відродження у Верхній Рівні і, загалом, на Мараморощині. Я маю на увазі, зокрема, той факт, що новий парох зорганізував перший хор в нашому селі, учасниками якого були селяни, бо інтелектуалів зовсім не було, і так вперше ми відсвяткували Т. Г. Шевченка. Вони могли проводити просвітницьку та культурну працю на високому рівні, бо не тільки любили українців та свою працю, але й були високо освіченими і культурними українськими особистостями. За допомоги Орисі Хортик школа швидко розвивалася, а завдяки Олександрові Хортик церква не могла вміщати стільки селян, скільки було бажаючих брати участь на Службі Божій.

Я закінчив 5 і 6 класи у Верхній Рівні (1945-1946). За цей час я був свідком того, як вони докладали зусиль для переконання родичів і дітей, щоб ці поступали в Український ліцей. Я пригадую собі, як у 1947 р. Олександр Хортик, приходячи кожного ранку до церкви (тоді священик відправляв кожного ранку так - звану малу службу (за здоров'я чи за усопших), завжди питав мене і батька, чому я ще не поїхав до Сігету в Український ліцей?! Кінець-кінцем, вони переконали мене та колегу Юру Боту. Внаслідок їх наполегливості, 1947 р. ми стали учнями Українського ліцею. Без їх допомоги ми мали пропустити можливість піти по новому шляху, неіснуючому дотоді для нас, українців, а саме по шляху навчання і культури. Дехто з колег мого віку жаліли потім, що вони не поїхали разом із нами учитися в Український ліцей. Наступними роками все більше й більше дітей із Верхньої Рівни та інших українських сіл поступали в Український ліцей.

Після Шкільної реформи 1948 р. Орися Хортик стала учителькою української мови та літератури в Українському ліцеї, а Ол. Хортик став парохом села Луг над Тисою. Мені знову пощастило, бо вона й надалі слідила за моїм духовним і навіть фізичним розвитком. Та й не тільки моїм, а й усіх учнів! У той час уже було засновано інтернат (гуртожиток) і ми могли краще харчуватися, бо до того часу в цьому напрямку становище було надзвичайно по - гане. Важність цього твердження стане яскравішим, якщо нагадаємо, що Мараморощина в 1946-1947 рр. пережила великий голод. Я пригадую собі, як вона турбувалася, що я був дуже худий. Було їй відомо також, що моя сестра померла на туберкульоз. Отже Орися Хортик побоювалася, щоб і я не захворів на ту ж страшну хворобу. (Відомо, що у той час туберкульоз не можна було лікувати). Та не тільки мною вона турбувалася, а й всіма її учнями. Вона, та й решта наших учителів, дбали про нас більше, ніж наші родичі, які не мали умов виховувати нас так, як це могли робити учителі. Орися Хортик не тільки навчала нас української мови, а й підготовляла з учнями різні культурні заходи, для чого учила нас українських народних танців, керувала театральним гуртком і гуртком читців української поезії. Одним словом, вона виявляла і розвивала наші артистичні здіб - ності. Я пригадую собі, як вона підготувала і поставила на сцену п'єси Ол. Корнійчука „Платон Кречет", „В степах України" та інші, представлення яких відбувалося в одному із залів міста Сігету.

Глядачами спектаклів були не тільки українці, а й інші мешканці міста, – румуни та угорці. Вона була рада нашому успіху, оці - нювала більші чи менші наші здібності та успіхи.

(*Далі буде*)

Іван СЕМЕНЮК

ШКОДА ЗАБУВАТИ МИНУЛЕ...

Прочитавши статтю пана Яреми Онищука в газеті «Вільне слово» (Н-р 1-2 з січня 2019 р., сторінка 4) «Щоб не забувати», я (Марія Піцура-Кімпан) хочу додати дещо про обставини, в яких були зроблені ці дві фотографії.

1. Хор Сігетської профспілки педкадрів. Фотокартка була зроблена 1953 р. на сцені парку «Герестреу» у Бухаресті 23 серпня, тодішнього національного дня Румунії, в якому співала, між іншими, і я. Диригентом був проф. музичних інструментів Сігетської Української педагогічної школи Петро Дряб (обернений плечима).

Після того, як П. Дряб переселився з міста Сігету, далі диригував цим хором професор Михайло Митринюк.

2. Щодо другої фотографії, хочу уточнити, що вона була зроблена 1954 року на Ревельйоні Української педагогічної школи (01.01.1954 р.), на якому брали участь всі викладачі і учні IV-ого року, тобто випускники школи на чолі з директором проф. Михайлом Митринюком.

З лівого боку пана Митринюка на акордеоні грає учень IV-ого року Гусаренко, а з правого – також учень IVого року Чумаченко.

Ще додам імена кількох осіб, які п. Я. Онищуком не були згадані: проф. Орися Хортик з отцем-мужем; пані Люба Онищук, тоді наречена проф. Івана Марущака; сім'я панства Юрія і Марії Кімпан, а позаду – учні IV-ого року нашої Педагогічної школи. Гарно було! Весело!!! Але ж, на жаль, дуже давно!..

Чому я написала ці рядки?.. Це на прохання автора статті, якого зацитую:

«Якщо хтось із читачів цих рядків пізнає особи, або знає більше про обставини, в яких були зроблені ці фотографії, то було б корисно, щоб додати до того, що тут написано». Я так і погодилася.

З повагою, **Марія КІМПАН,**
учитель-пенсіонер, с. Кричуново,
Мараморoський повіт

◆*Шановна п. Кімпан, запрошуємо до співпраці!*

Минає 55 років... Випускники українського 11 «F» класу Сігетської Середньої школи н-р 1 – 1963-1964 р.

Професори: Панас Новосівський (керівник класу), Денис Онищук, Анатолій Лозинський, Андрій Сливка, Євсебія Негря, Юлія Грінь, Наталія Оленчук, Фраціян, Елеонора Добронравова, Георге Панович, Йон Андрейкуц.

Випускники: Ю. Барбір, М. Бойчук, І. Ковач, М. Козюк, І. Дербак, М. Дутка, Шт. Ференц, І. Гавриляк, М. Грінь, В. Малярчук, М. Матийчук, В. Мешко, І. Осташ, М. Петрешинюк, М. Петрецький, М. Шанта, І. Волощук, Д. Беженар.

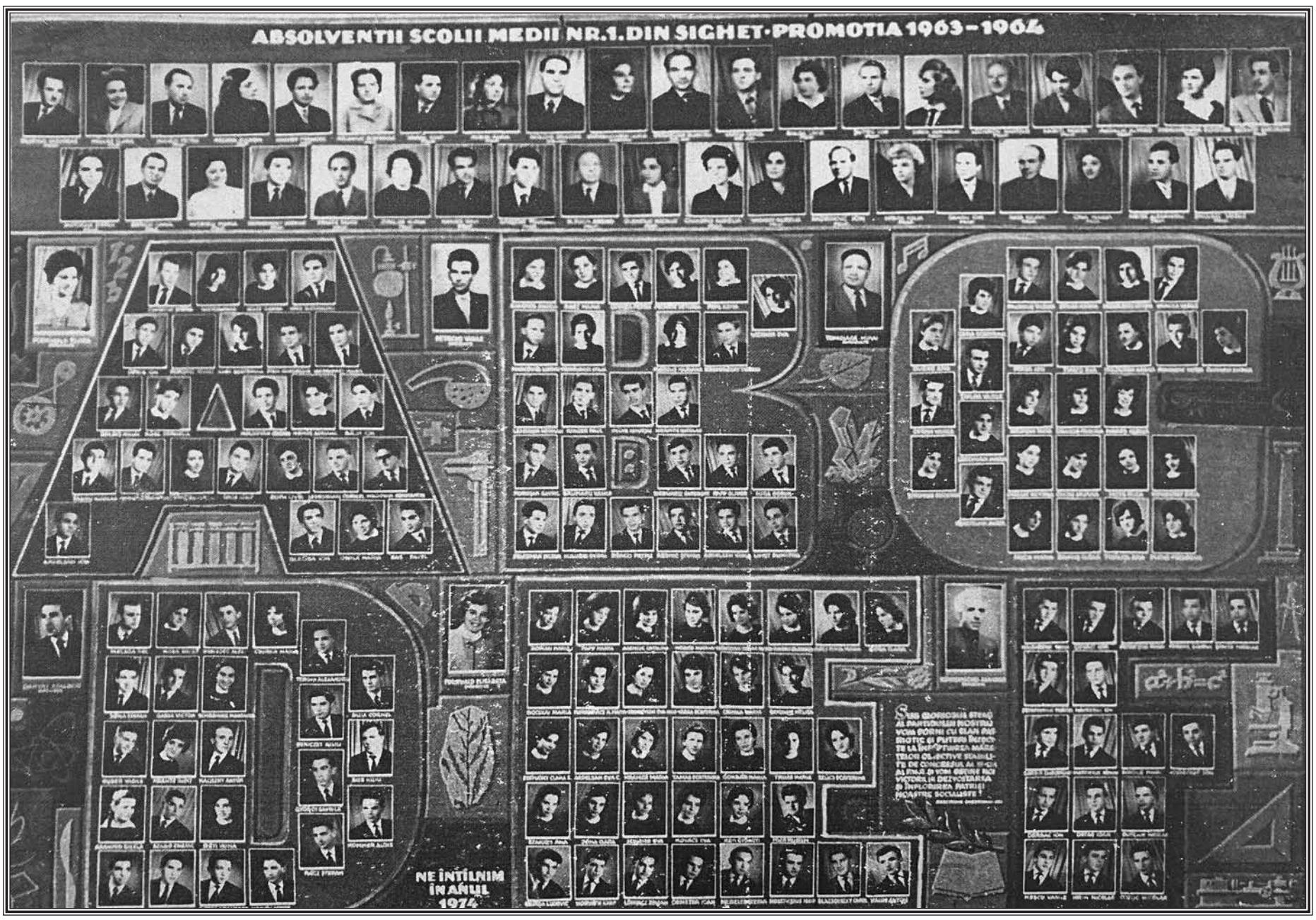

Зустріч Міністра інфраструктури України Володимира Омеляна із керівництвом СУР

27-28 березня 2019 року Міністр інфраструктури України Володимир Омелян перебував із робочим візитом у м. Бухарест. Програма візиту містила участь Міністра інфраструктури України Володимира Омеляна у конференції з питань розвитку TEN-T та CEF (Connecting Europe Facility), а також проведення двосторонніх зустрічей, зокрема, з Європейським комісарем з питань транспорту Віолетою Бульц, Генеральним директором з питань мобільності та транспорту Європейської Комісії Хенріком Хололеєм та Віце-президентом ЄІБ Василем Гудаком.

Крім цього, у Посольстві України в Бухаресті Міністр інфраструктури України Володимир Омелян зустрівся, на запрошення Посла Олександра Банькова до Союзу українців Румунії (СУР), з керівництвом СУР: депутатом Румунського парламенту, головою СуР Миколою-Мирославом Петрецьким, Михайлом-Гафією Трайстою, Іваном Робчуком, Василем Бучутою та головами повітових філій Мирославом Петрецьким, Іриною-Любою Горват, Дмитром Черненком, Ярославою Колотило.

Володимир Омелян у своєму слові висунув пропозиції щодо співпраці двох країн – України та Румунії:

– створити залізничний маршрут Бухарест-Чернівці.

– українська сторона бажає розпочати проект мосту через Дунай не пізніше червня-липня ц. р. Будівництво цього мосту є дуже важливим, оскільки він створить коридорний зв'язок між 4 країнами (Україна, Румунія, Болгарія та Греція).

– планує відкрити повітряні лінії Київ-Одеса-Бухарест. Проблема авіаперевезень буде вирішена тоді, коли румунські авіаційні компанії вийдуть на український ринок, і таким чином з'явиться конкуренція, а вартість авіаквитків знизиться. Українська компанія не має можливості забезпечити літаки, оскільки кількість пасажирів значно зросла.

– Що стосується митних пунктів, українська влада прагне увійти до регіональної юрисдикції за моделлю європейських країн, і в майбутньому держава прагне встановити спільний митний контроль (румунсько-український) з метою усунення корупції в митних пунктах.

– відкриття кількох нових пунктів перетину кордонів Румунії та України (зараз працюють тільки 7 пунктів пропуску) вирішить проблеми митної агломерації.

– Україна отримала європейські кошти на суму 60 мільйонів євро. Для розвитку дорожньої інфраструктури буде виділено 50 млн. євро, а 10 млн. євро – на залізничну інфраструктуру.

– якщо митна інфраструктура (Румунія-Україна) буде розвинена, то і відносини будуть ближчими, а вільний прохід буде більш інтенсивним. Володимир Омелян сподівається, що українські громадяни румунської етнічної приналежності в Україні не візьмуть приклад від угорської етнічної, приналежності, громадян, які масово емігрували з України до Угорщини.

Роман ПЕТРАШУК

ВІДІЙШОВ У ДОРОГУ НЕПОВЕРНЕННЯ ЩИРОСЕРДЕЧНИЙ УКРАЇНЕЦЬ ІВАН ПАВЛІШ

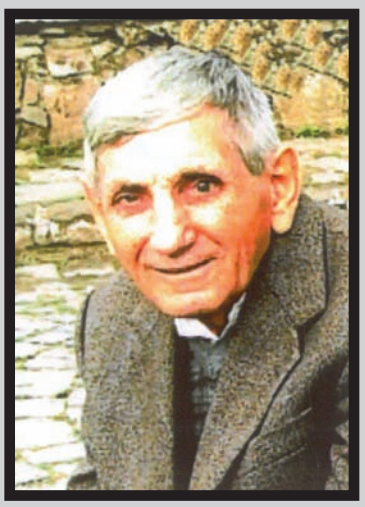

Покійний Іван Павліш народився 24 березня 1943 року в українському селі Копашиль Карашсеверінського повіту не в заможній сім'ї, а в такій, в якій давно жили всі наші українці-переселенці із рідного Закарпаття.

Дитинство провів у рідному селі разом зі своїми братами і сестрами Василем, Юрієм-поетом, сестрою Марікою, Анцею і найменшою сестрою Василиною та з батьками Василем і Гафією.

Закінчив початкову і гімназійну школу в рідному селі Копашиль, маючи учителів, які справді любили українську мову, щиро хотіли навчити й учнів рідної мови.

Продовжував учитися у професійній школі механічного землеробства, а опісля, в Решіці, також у професійній школі, на зварника.

Одружився 1971 р. з Марікою із сусіднього села Зоріле; жили у м. Лугожі, працювали у різних місцевих фабриках. В їх сім'ї народилася дочка Симона, яку дуже любили, і вона подарувала їм двох внуків – Штефана і Себастіана. (Вони живуть у Франції ще з молодості).

Завжди Іван і Маріка, – як родичі-батьки, – незважаючи на труднощі, час від часу їздили до них, щоб допомагати виростати внуків. Прожили вони разом 49 років. Нормально і зі спусканнями, і з підніманнями, як у житті.

Як стали пенсіонерами й відколи в Лугожі була заснована організація СУР та під час побудови Української православної церкви, чимало зусиль доклали для того, щоб її підняти, не було заходів, де б вони не були присутні.

Іван співав у церкві із самого початку, також і в хоровому гурті «Шовкова трава», брав участь у різних заходах, разом із братом Василем приходили в домівку СУР вивчати нові пісні. Підтримували всі українські справи, – завжди позитивно!

З великим жалем українська лугозька громада відправила п. Івана в дорогу неповернення; він помер 24 березня 2019 р., того ж дня і місяця, в які народився. Родина, знайомі, друзі з повітів Караш-Северін і Тіміш попрощалися, відклонилися від покійного Івана, а отець-парох, протоієрей Ілля Албічук разом із церковним хором відправили його похорони на відмінно.

Всі, хто брав участь на похороні, оцінили гарними словами покійного п. Івана.

26 березня 2019 р. відбувся похорон покійного Івана. Дуже гарну проповідь виголосив пан отець Ілля Албічук на прощання з покійним. Всіма присутні передали щирі співчуття родині покійного.

Хай з Богом спочиває, хай буде земля покійному п. Івану пухом!

Анна БЕРЕҐІЙ

Назум Хікмет:

«Поет всіх міст, всіх сіл, всіх народів»

Ім’я геніального українського митця середини 19 століття, поета, прозаїка, художника, а також фольклориста, етнографа, філософа і мислителя, громадського та політичного діяча Тараса Григоровича Шевченка (1814-1861) стало відомим на території Батьківщини та поза її межами ще за його життя. Універсальність і вічність Шевченкових творів, вразливість слова і незвична сила образів, особиста людяність і близькість до простого люду відкрили шлях його творчості до відкритих і волелюбних сердець по всьому світу, на всіх материках. «Є поети одного міста, одного села, одного народу. Але є поети всіх міст, всіх сіл, всіх народів. Шевченко саме такий поет» – сказав турецький поет, прозаїк і сценарист Назим Хікмет.

У Румунії про Шевченка знають з 1886 року і продовжують його відкривати, читати, вивчати та цитувати, перекладати та видавати і в наші дні. А в березні в нашій країні, як і в інших, у кожному українському осередку вшановують пам’ять національного поета України, «лицаря свободи» та «пророка української нації». На 205-й річниці Шевченка в Клуж-Напоці була вшанована його велична постать. «На території Румунії поставлено 6 пам’ятників, присвячених Шевченку: у Бухаресті, Лугожі, Сату-Маре, Негостині, Тульчі і Сігету Мармацією. Після України це найбільша кількість в Європі», – підкреслив у вступному слові пан лектор доктор Іван Гербіль – голова Клузької повітової організації Союзу українців Румунії. Українська громада цього міста відсвяткувала 205-ту річницю від дня народження Тараса Григоровича 16 березня на факультеті іноземних мов, кафедрі слов’янських мов університету імені Бабеша-Бойоя. Її незмінними організаторами є викладачі і студенти українського відділення за постійної фінансової підтримки Союзу українців Румунії.

Яскравим і стислим переказом життєвої і творчої долі «найважливішого класика української літератури» стали документальні стрічки, які було запропоновано нашій увазі. В них увага була зфокусована на незвичайній постаті Т. Г. Шевченка з дивовижною своєю долею – народжений у родині кріпаків-рабів, з 12-ти років круглий сирота, що ріс у цілковитій бідності й тотальному безвиході. В 24 роки, за волею долі, талановитий хлопець став вільним. Завдяки наполегливості і працелюбності, вмінню дивитися на речі під власним кутом зору і майстерному відображенню свого бачення, Шевченко став автором невмирущих шедеврів у різних жанрах, які принесли йому всесвітню славу. Його погляди, мрії і заклики до здобуття особистої волі і незалежності Україні, а також сатиричне зображення царських правлячих осіб, стали причиною 10-річної каторжної солдатської служби в Мангишлаку. Йому випали лічені роки відносно спокійного життя із 47-ми прожитих, які він «присвятив боротьбі і просвіті, пошуку правди і творенню вічного в мистецтві».

Перша роботу на тему «Тарас Шевченко – національна свідомість українського народу» зачитала румунською мовою студентка Кіара Цигурян. Крім загального огляду біографії та багатогранної діяльності Кобзаря, авторка нагадала історію видання та перевидання його художніх творів і збірок за різних часів під час різних політичних режимів. Було звернуто увагу на нечувану до тих пір популярність поета серед читачів з усіх прошарків українського тогочасного суспільства – інтелігенції та академіків мистецтва, аристократів і простих селяни. Шевченкова боротьба за «національне та соціальне визволення і процвітання рідного народу» стала причиною утиснень, вигнання і занепаду здоров’я, що привело до його передчасної смерті. Небайдужі сучасники на знак особливої любові і поваги, виконуючи Шевченкову волю, на плечах перенесли його залишки до Канева. А сьогоднішні покоління, виражаючи ті ж почуття, практикують багатолюдні подорожі до його могили над Дніпром. На завершення промовиця підкреслила значення і вплив всієї літературної діяльності Тараса Григоровича: «Шевченко підняв українську мову на рівень найрозвинутіших мов світу, а своїми творами... демократизував українську європейську літературу...».

Слухати й насолоджуватися вічною та завжди актуальною творчістю Тараса Шевченка нам надала можливість група молоді і студентів та хор при місцевій повітовій організації СуР. Було чутливо зачитано уривки з найвідоміших його поетичних творів на українській та румунській мовах, чудово прозвучали декілька пісень на Шевченкові вірші. З цієї нагоди ще раз переконуєшся, що не має значення, наскільки далеко живеш від України і скільки знаєш про неї, – Шевченкові вірші зачаровують людські серця своїм ліризмом і ритмікою, тематикою, правдивістю і простотою.

У наступній доповіді «Кобзареве слово на дитячих устах» Сара-Марта Деак підкреслила Шевченкову «особливу увагу... до дітей». Показовим є те, що серед небагатьох прижиттєвих видань Тараса Шевченка особливе місце посідає остання його книжка – “Буквар південноруський”. Це був перший підручник із задуманої серії для навчання дітей грамоти українською мовою у народних недільних школах. Шевченко склав його із кращих зразків фольклору та частково з власних творів. “Буквар” вийшов на кошти самого автора. Причому гроші від продажу цієї книги часто йшли на потреби недільних та сільських шкіл. Цей факт найкраще ілюструє Шевченкове відношення до проблем освіти і долі підростаючого покоління, його «любов і турботу про майбутнє народу». Доповідачка також коротко розповіла про мету, реалізацію і зміст видання збірки «Малий Кобзар» (1911). Цей задум належав відомому громадському діячеві О. О. Русову, який запросив до співпраці не менш відомого композитора Миколу Лисенка. Збірка складається з віршів та поетичних уривків Шевченка, що «були б цікавими і доступними для дітей». Цікаво, що наш Кобзар не писав жодного твору спеціально для дітей. Але «і в поетичному, і в малярському доробку Тараса Шевченка твори про дітей посідають значне місце». Особливо багато він створив образів дітей-сиріт, бо й сам залишився рано сиротою. «Він знав, як важко жити без батьків, без будь-якої підтримки серед людей. Читаючи рядки таких творів, розумієш, яка тяжка доля у дітей, які залишилися на світі самотніми», – підкреслила студентка.

Тема, заторкнута у виступі пані лектора д-ра Михаєли Гербіль, пов’язана з виходом у світ у 2017 році перекладу на румунську мову Шевченкового «Щоденника», здійсненого Корнелієм Іродом.

(Продовження на 13 стор.)

Ольга СЕНИШИН

ВІТАЄМО З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ВАС! ЩАСЛИВОЇ ПАСКИ!

1. Стелуцу ДЕРЕШТЯНУ *(2 квітня 1953 р.) – референта відділу з питань кадрових ресурсів при Центральному приміщенні Союзу українців Румунії.*

2. Ельвіру КОДРЯ *(6 квітня 1968 р.) – уродженицю українського села Вишавська Долина, Мараморощина, радника в Міністерстві освіти Румунії для української нацменшини, автора робочого зошита для школярів «Я вчуся писати по-українськи». Випускницю Сігетського ліцею та Бухарестського факультету іноземних мов, яка дбає, яі її попередники, щоб Олімпіади з української мови далі проходили успішно та щоб наші учні представлялися на висоті і приносили нам усім радості і гордості. Пані Ельвіра – наслідник своїх попередників.*

3. Ірину СЕМЕНЮК-ПЕТРЕЦЬКУ *(7 квітня 1933 р.) – випускницю Сігетського українського педагогічного ліцею, довголітню учительку, яка за весь свій викладацький період, і не лише, боролась за те, щоб Верхньорівнянські учні вчилися своєї рідної української мови навіть і тоді, коли за її викладання не платили. Завдяки таким нашим учителям, випускникам наших колишніх українських ліцеїв нелегких післявоєнних років, які, кінець-кінцем, було закрито аж до 1997 р., коли було відновлено україномовний Ліцей ім. Т. Шевченка в м. Сігеті, на своїх місцях не замерла рідна мова. Добра мати, мила бабуся та прабабуся. Бажаємо багато здоров'я!*

4. Івана АРДЕЛЯНА *(8 квітня 1938 р.) – священика-пенсіонера мараморoського с. Бистрий, вірного служителя української православної церкви в Румунії, батька 9 дітей. Багато років прослужив на Буковині, де старався прищепити мирянам любов до рідного слова. Все своє життя приділяв і приділяє вихованню молоді в Бистрому, разом з якою бере участь в українських заходах СУР Мараморощини, і не тільки. Багато здоров'я та сили праці бажаємо отцю Арделяну!*

5. Вікентія НИКОЛАЙЧУКА *(9 квітня 1940 р.) – голову Галацької організації СУР і її співзасновника, який дбає, щоб українська мова вивчалася і в Галацькому повіті та щоб про українців цього краю знали і поважали їх.*

6. Маріанну МІХАЙЛЯНУ *(14 квітня 1956 р.) – заступника голови Бухарестської організації СУР, секретаря Румуно-української торгової палати, випускницю факультету іноземних мов (російсько-румунське відділення) Бухарестського університету, яка деякий час, після закінчення факультету, працювала викладачем та перекладачем. Уродженка Верхньої Рівни, Мараморощина. Добра мати і бабуся.*

ЦЕРТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

26 квітня

МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ ЧОРНОБИЛЯ

26 квітня в Україні – День Чорнобильської трагедії. У Білорусі також відзначають День Чорнобильської трагедії. У Росії – День пам'яті загиблих у радіаційних аваріях і катастрофах.

Чорнобильська атомна електростанція 26 квітня 1986 року, – планове вимкнення реактора, що тривало 20 секунд, здавалося звичайною перевіркою електрообладнання. Проте через декілька секунд, в результаті різкого стрибка напруги, стався хімічний вибух, в результаті якого в атмосферу викинуто близько 520 небезпечних радіонуклідів. Вибух був настільки потужним, що забруднення розповсюдилося на значні ділянки території Радянського Союзу, які наразі входять до складу Білорусі, України та Росії. За офіційними повідомленнями, відразу після катастрофи загинула 31 людина, а 600.000 ліквідаторів, які брали участь у гасінні пожеж і розчищенні, отримали високі дози радіації.

Згідно з офіційними даними, радіоактивному опромінюванню піддалися майже 8.400.000 мешканців Білорусі, України та Росії, що перевищує чисельність населення Австрії.

Забруднено близько 155.000 кв.км території, що складає майже половину загальної площі території Італії. Сільськогосподарські угіддя площею майже 52 000 кв.км, а це більш ніж площа території Данії, забруднені цезієм – 137 і стронцієм – 90 з періодом напіврозпаду в 30 і 28 років, відповідно. Майже 404.000 людей були переселені, проте мільйони, як і раніше, живуть в умовах, коли залишкова дія, що зберігається, створює цілу низку небезпечних наслідків. 15 грудня 2000 року діяльність ЧАЄС як виробника електроенергії була припинена.

У вересні 2003 року на саміті СНД президент України Леонід Кучма запропонував країнам-учасницям Співдружності оголосити 26 квітня Міжнародним днем пам'яті жертв радіаційних аварій і катастроф. Рада глав держав СНД підтримала цю пропозицію.

ВІДІЙШЛА ДО БОГА АННА РАГОВАН!

Народилася покійна Анна Рагован 31 жовтня 1943 р. в українському селі Верхня Рівна, Мараморощина, в багатодітній сім'ї – 10 братів, за якими доглядала, дбала, любила їх. Покинула цей світ 12 квітня 2019 р.

Добра мати 3 дітей, бабуся і прабабуся. Бог наділив покійну силою праці, вірою в Бога, добротою та любов'ю до ближніх своїх.

Передаємо щирі співчуття мужеві Михайлові, з яким вона прожила разом майже 55 років. Вони виростили своїх дітей в любові до Бога, до праці, до чеснот і справедливості.

Залишила в смутку мужа, дочку Міку (Марію), синів з родинами, внуків Іванка з дружиною Аделінкою, маленьку правнучку Андрею.

Прийшли провести покійну в останню дорогу і попрощатися з нею цілим селом, як це буває в наших українських селах у Румунії.

Хай з Богом спочиває Анна в рідній Ронянській землі!

Наші квіти – на її могилу!

Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Вшанування Тараса Шевченка в Бухаресті

Бухарестська філія СуР організувала 17 березня 2019 року в залі Національного мистецького центру "Тінерімя Ромене" (Румунська Молодь) художньо-літературний захід, **присвячений 205-й річниці з дня народження видатного українського поета, художника, культурного та громадського діяча Тараса Шевченка**. Шевченківське свято об'єднало представників української громади, Посольства України в Бухаресті, румунських установ, румунів, друзів українців, гостей із Чернівців – народного артиста України, соліста Івана Дерди з участю піаніста Вадима Лісового та громадського діяча Василя Бойчука.

Відкрила вечір голова Бухарестської філії СУР Ярослава Колотило, яка привітала присутніх у залі та запросила гостей до слова про Шевченка. Перший заступник голови СуР Богдан Мойсей передав вітання з боку голови СуР, депутата Мирослава Петрецького та подякував Посольству України в Румунії за надану підтримку. Він відмітив, що в березні всі філії Союзу українців Румунії організують заходи, присвячені українському поету. З вітальним словом до учасників звернувся й радник-посланник Посольства України Євген Левицький, який передав вітання від посла Олександра Банькова та подякував СуР за проведені заходи вшанування пам'яті Тараса Шевченка в Румунії, які розпочалися цього року в місті Сату-Маре, де в рамках Міжнародного наукового симпозіуму «Румунсько-українські відносини. Історія та сучасність» відбувся окремий захід, присвячений Великому Кобзарю. У своєму виступі він наголосив на ролі Тараса Шевченка у становленні української нації, української держави. У своєму вітальному слові учасник національно-визвольного руху 90-х Василь Бойчук з Чернівців подякував українській громаді Румунії за моральну і матеріальну підтримку, яку вона надає Україні. Він подякував також за запрошення на Свято Шевченка в Бухаресті та побажав аудиторії гарного вечора й позитивних емоцій.

Концерт розпочався декламуванням віршів Тараса Шевченка у перекладі румунською мовою у виконанні румунської актриси Дойни Гіцеску та Міхая Рейляну. Згодом виступив вокально-інструментальний гурт "Зоря" з українськими народними піснями. Вірджінія Ткачук розповіла про життя і творчість Тараса Шевченка та прочитала кілька віршів українською мовою покійного письменника Степана Ткачука, присвячених національному поету України. У свою чергу, історик Йонуц Муту представив кілька аспектів із життя Тараса Шевченка. Тонкий знавець світової культури, Тарас Шевченко захоплювався й класичною музикою, яка переплітається з

його літературною творчістю. Адже він творив свою поезію, відчуваючи музику, й мабуть саме тому його вірші стали натхненням для численних українських композиторів. Отож, свято Шевченка в Бухаресті у залі "Тінерімя Ромене" з чудовою акустикою та оригінальним інтер'єром продовжилося класичною музикою. Своєю віртуозною грою скрипачка Наталія Колотило-Панчик, перша скрипка Філармонії імені Джордже Енеску, та відомий піаніст Вадим Лісовий, завідувач кафедри музики ЧНУ, зачарували аудиторію, яка тривалими оплесками висловлювала своє захоплення їх талантом. Великим успіхом у глядачів користувався також дует, на цей раз створений з гітариста Данієла Василеску та скрипачки Наталії Колотило-Панчик. Кульмінував мистецький вечір, присвячений Великому Кобзареві, виступом народного артиста України, відомого соліста Івана Дерди, який продемонстрував свою майстерність, виконавши прекрасні пісні на слова Тараса Шевченка на музику видатних українських композиторів Миколи Лисенка, Якова Степового, Кирила Стеценка, Юлія Мейтуса, Віктора Костенка, Сидіра Воробкевича. Мова йде про пісні: Зацвіла в долині, Огні горять, Од села до села, Така її доля, Минають дні, минають ночі, По дібровi вітер віє, За думою дума роєм вилітає, Зоре моя вечірняя, Думи мої, думи мої, Реве та стогне Дніпр широкий. Чудовий голос співака опанував зал та глибоко проникав у серця та душі, викликаючи позитивні емоції та грім оплесків із боку глядачів.

Після незабутнього концерту народний артист України, доцент кафедри музики ЧНУ Іван Дерда поділився своїми враженнями від участі у Шевченківському святі в Бухаресті: «Почуття й емоції мене, звичайно, переповнюють, адже я поділився з глядачем словом Тараса Шевченка, яке звучало сьогодні у музиці видатних українських композиторів Миколи Лисенка, Кирила Стеценка, Якова Степового, Сидора Воробкевича... І саме цей позитив, який ми створювали разом із концерт-майстром Вадимом Лісовим, доцентом, завідуючим кафедри музики Чернівецького Національного університету імені Юрія Федьковича, справив на нас неабиякі враження, адже ми зустрілися з найкращою у світі аудиторією шанувальників слова Шевченка, – українською громадою в Бухаресті. Я це дуже глибоко відчуваю, адже душа, коли вона співає у мене, вона перебуває на тонкій іпостазії, яка надає мені глибоких відчуттів творити. Я дякую за це шанувальникам Шевченківського слова в Румунії».

Христина ШТІРБЕЦЬ

Українці з Румунії, України та Республіки Молдова відсвяткували Шевченка в Ясах

Як тільки природа пробуджується до весни, для українців, які живуть у Румунії (але це не було б правдиво, тому треба згадати усіх українців діаспори, хоча, можливо, не всюди настала весна, уже не кажучи про українців з України), приходить свято – День народження великого сина України, її генія і апостола Тараса Шевченка. Традиційно українці з Румунії – від Сходу до Заходу, з Півдня до Півночі – звертаються до постаті Великого Кобзаря, яка у своїй величі була, є і залишається незрівнянною, невичерпною для людського подиву й осягнення. Він увійшов у літературу поетом, якого ми до нього не мали: поетом для всіх, поетом народним, поетом гноблених, але нескорених українців. Як зазначають науковці, греків створив Гомер, римлян – Вергілій, а українців Шевченко. Аксіома одна: Україна – це Шевченко, Шевченко – це Україна. Не знайти у світі сили, що змогла б відділити їх одне від одного, вони – синоніми на всі часи й віки. В історії кожного народу серед її великих творців є люди, імена яких оповиті невмирущою любов'ю і славою. Таким іменем серед українців є Тарас Григорович Шевченко, чия безсмертна спадщина – одна з найбільших вершин людського духу. Титанічний образ поета, його надзвичайна доля приваблювали і приваблюють майстрів пера. Щорічно поповнюється поетична Шевченкіана СУР: майже кожна повітова та муніципальна організація вважає це своїм вищим обов'язком – за покликом душі і серця вшановувати Т. Г. Шевченка. Не винятком є і наша філія СУР.

З нагоди відзначення 205-ї річниці від дня народження та 158-річчя від дня кончини Великого Кобзаря, 6 квітня в місті Яси, в дитячому та молодіжному театрі «Лучаферул», директором якого є літературний критик, пан Іван Голбан, відбулася друга частина заходів, присвячених вшануванню генія українського народу, який підніс українську літературу до світового рівня. На жаль, у місті Яси не має пам'ятника чи погруддя Тараса Шевченка, де б наша громада та і наші гості могли б покласти квіти, як це прийнято у деяких із наших сусідів, в Україні, але і в світі.

(Далі буде)

Віктор ГРИГОРЧУК,
голова Яської філії СУР

Міжетнічна зустріч «Весняні симфонії» в Бухаресті

Бухарестська філія Союзу українців Румунії організувала 13 квітня 2019 року в Бухаресті у Національному музеї села Румунії імені Дімітрія Густі IV-ий випуск культурного міжетнічного заходу «Весняні симфонії». Взяли участь представники СуР, Посольства України в Бухаресті, Міністерства культури Румунії, Музею «Дімітріє Густі», етнічних нацменшин, які проживають в Бухаресті, а також учні, вчителі, історики, журналісти, місцеві жителі та гості з Болгарії. Ведучою заходу була голова Бухарестської філії Союзу українців Румунії Ярослава Колотило, яка уточнила, що ініціювала цю зустріч нацменшин п'ять років тому з метою ознайомлення з різними аспектами культурного життя, традиціями та звичаями кожної меншини, а на рік пізніше зорганізувала перший випуск міжетнічної зустрічі на тему весняних звичаїв і традицій. З вітальним словом до присутньої публіки від Посольства України в Румунії звернувся радник-посланник Євген Левицький. Етнічні українці, татари, угорці, русіяни-липовани, поляки та болгари розповіли про свої весняні й великодні традиції та обряди. Музеограф Національного музею села «Дімітріє Густі» Алла Мовіляну зазначила, що організований Бухарестською філією СуР захід дуже корисний, оскільки нацменшини, які прибули до музею села, представили свою культуру, свої прекрасні весняні звичаї. Вона уточнила, що чимало елементів народної традиційної культури нацменщин можна знайти у румунському фольклорі, є досить багато схожостей, як, наприклад, обряди, пов'язані з вогнем. Були представлені весняні звичаї, які досі збереглися, але й ті, які, на жаль, зникли або яким зпорожує зникнення, – додала музеограф Алла Мовіляну. У своєму виступі фахівець зі спадщини ЮНЕСКО Флорін-Філіп-Йонуц Някшу сказав, що треба домагатися включати до нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО звичаї й традиції з Румунії, щоб протягом часу вони не зникали. Декламували поезії українською та румунською мовами Вірджінія Ткачук, віповідно, румунська актриса Дойна Гіцеску. Піснями, танцями, поезіями та виступами присутню публіку зачарували Ансамбль "Задунайська січ" з Тульчі, керівник Дмитро Черненко, бухарестський дитячий гурт «Armonia» (Гармонія), керівник Зеновія Мандюк, учні з Бухареста й Болгарії. Такого роду міжетнічні заходи є доброю нагодою для просування культури нацменшин, але і для взаємного пізнання, обміну досвідом та співпраці.

Христина ШТІРБЕЦЬ

Роман КОБЗА
Червень-серпень 2018 року
Antwerpen(Belgium) – Sovata (România)

СЮЗІ
(Новела-феєрія)

Але найбільшого задоволення доставляла йому радісна, звеселена Сюзі. Задивившись на неї, соловейко-Роман проґавив новий помах таці, що, зачепивши хвостика, різко пронеслася йому навздогін. Від потужного виру повітря він не втримав траєкторії і з розгону влетів у трояндове плетиво.

Забившись поміж колючими галузками, соловейко-Роман намагався вибратися з трояндових тенет, безпорадно тріпочучись усім тілом. Але його спроби були марними, і він тихо склав свої поранені крильця.

– Ага! Попався, паскудний горобчику! – злостиво вигукнув Аркадій, і, повернувшись до Сюзі, хвалькувато запитав: Як тобі мій блискавичний удар?

– Ти прямо як Мохаммед Алі! – зіронізувала Сюзі.

– Ось зараз я його й прикінчу! – переможно підняв тацю Аркадій.

– Не чіпай! Не чіпай його! – рвучко кинулася навперейми Сюзі і стала перед Аркадієм. – Краще піди у ванну і приведи себе до порядку.

Сюзі підійшла до соловейка-Романа: «Як ти, мила пташечко? – заговорила вона ніжним голосом. – Чого ти так розсердилась на Аркадія?» – продовжувала вона, звільняючи пташку з полону колючого трояндового гілля.

Соловейко-Роман опинився в Сюзиних руках. Вона лагідно гладила його від голівки до хвостика, пестила його яскраво-пістряве підгруддя. Біль від подряпин помітно вщухав від тепла і ніжності її долонь.

Він намагався сказати, що у неї в руках не пташка, що це він – Роман! Що бог Морфей тимчасово перетворив його у солов'я, аби він прилетів до неї і сказав те, чого не зміг сказати вчора… освідчитися у коханні!

Але його палкі слова залишалися як вимовлені подумки, а наяву ж лунали дзвінким солов'їним щебетом!

«О! Та ти справді співучий! Ти пречудово співаєш, немов соловейко!» – на обличчі Сюзі знову засвітилася радість.

– Ну, де цей клятий горобець? – Аркадій з'явився на порозі у мокрих штанях, з целофановим пакетиком у руках. – Дай-но я його викину на смітник.

Сюзі, не звертаючи уваги на Аркадія, поцілувала голівку соловейка-Романа, здійняла долоні вгору і пошепки сказала: «Лети, мій соловейку! Лети до райського куточку своєї коханої і даруй їй свої райські співи».

Соловейко-Роман змахнув крильцями, здійнявся у повітря, зробив три прощальні кола над подвір'ям і полетів у бік парку.

V. «Вигнанці трояндового раю»

Печаль огорнула соловейка-Романа. Він не бажав повертатися до Морфея, щоб стати знову юнаком Романом. «Нехай краще я залишуся соловейком у небі, аніж тут, на землі, хлопцем, якого відцуралася його кохана. – думав соловейко-Роман. – Птахом я зможу прилітати до трояндового раю бачити Сюзі, співати для неї. Адже їй дуже сподобався мій спів. Так я зможу бути поруч із нею!».

– Ну що, побачився з Сюзі? – запитав Морфей.

– Побачився, та що з того… мене вигнали з трояндового раю…

– Значить, це не твій рай, хлопче.

– Ти так гадаєш?

– Це очевидно.

– Морфею, а чи міг би ти залишити мене соловейком? Я не бажаю знову бути Романом. Не хочу прожити його життя без… без Сюзі. Будь-ласка, Морфею, залиш мене соловейком!

– Ні. Це неможливо! Ти народився людиною. І нею мусиш бути.

– І залишатися на все життя вигнанцем Сюзиного раю?!

– Кожен з вас, людей, має свій куточок Раю на цій землі. Просто іноді ви його не помічаєте і тому втрачаєте, іноді сприймаєте за рай зовсім не райське місце і знову втрачаєте, а іноді, як це у тебе, Романе, пориваєтесь до чужого райського куточку, який уготований невблаганною Долею для іншого.

– За твоєю логікою, Морфею, одного й того ж куточка Раю можуть домагатися кілька претендентів? Якщо це так, тоді як їм бути?

– А ніяк! Кожен куточок Раю сам визначає, кого прийняти у своє лоно.

– Ти хочеш сказати, що Сюзі обрала до свого Раю Аркадія, а не мене?

– Ні. Ти не зрозумів. Обирала не Сюзі, а куточок Раю, в якому їй Долею уготовано жити. Тож, цей куточок обрав не тебе.

– Тоді чому Аркадія? Чому не мене?!

– Добре, спробую пояснити тобі на прикладі навколишнього світу, в якому ти живеш. Скажи, Романе, чи може соловейко закохатися у форель? Очевидно, що так. Ніщо не може завадити їх взаємній закоханості. Але чи зможуть вони бути разом? Вочевидь, що ні! Форель не зможе жити в солов'їних райських кущах, а соловейко – у підводному царстві.

– Але ж це… це несправедливо!

– Можливо… але схоже, що у вас немає іншого вибору.

– Чому ти сказав «у вас»? Мій куточок раю завжди відкритий для Сюзі!

– Як знати… як знати… А тобі відомо, що Сюзі єврейка?

– І що з того?!

– Ти думаєш, що твоя родина готова прийняти її у свій куточок раю?

– Мене не цікавить, що подумає моя родина! Не цікавить!

– Це говорять твої гарячкуваті емоції, таке собі ілюзорне сп'яніння, після якого обов'язково настає болюче витверезіння. І ось тоді, мій друже, ти постанеш перед непростим вибором: залишатися в родинному куточку раю, де усе генетично і духовно рідне для тебе з діда-прадіда чи кинутися в невідомість, якої ти зараз не бачиш, бо твої очі затьмарені пристрастю. Отож, Романе, тобі прийдеться обирати: родину чи Сюзі? Ти готовий зробити вибір?

Соловейко-Роман мовчав. В його пошматованій душі борюкалися в одному бурхливому потоці і гірко-болючі сумніви, і відчайдушні сподівання.

– А чи відомо тобі, хлопче, що діти, народжені жінкою-єврейкою, неодмінно будуть вважатися євреями? Так велить юдейська віра.

Перед соловейком-Романом, немов у калейдоскопі, промайнули виразні обличчя рідних. Він бачив, він відчував їхні проникливо докірливі погляди.

– До речі, таке ж випробування мусила б пройти і Сюзі. Хоча, схоже на те, що вона вже зробила свій вибір: вона бажає бути єврейською Матір'ю, щоб зберегти і продовжити ланцюжок поколінь свого народу.

Слова Морфея пронизували, краяли холодним лезом.

– Чому так стається, Морфею? – запитав соловейко-Роман, ніби не чуючи слів бога сновидінь. – Ще кілька годин тому я купався у хвилях щастя, а тепер… Ці ж хвилі перетворилися у зловісну бурю, що розчавлює мене.

– Насолода почуттів – це лише відчуття щастя, оманливе і скороминуще. Довершеного щастя, мій юний друже, взагалі, не існує. Існує лише безкінечний шлях до нього. Але ти не впадай у відчай! Згадай і запам'ятай мудру пораду, що тобі дала на прощання Сюзі: «Лети до райського куточка своєї коханої…».

– Ти гадаєш, Морфею, я ще знайду інший, щасливіший Рай?

– Звісно, якщо насправді цього бажатимеш, – впевнено відповів Морфей. – А тепер приземлимося у парку, ось на цій галявині.

Морфей вперше постав у видимому образі перед соловейком-Романом. Його величну голову прикрашала пишна корона з червоно-багряних маків. З-поза його кучерявих скронь випростовувалися трирядні золотисті крила. Погляд Морфея був, загалом, доброзичливий, але десь в глибині його зіниць виблискували бездушні льодяні крижинки.

«Далі ти полетиш сам по цій алеї. – Морфей вказав на безлюдну доріжку, що тягнулася вздовж оранжереї. – На одній з віддалених лавчин побачиш старшого чоловіка. Той чоловік – це ти в майбутньому».

Знайшовши одиноку лавчину, на якій дійсно сидів старшого віку чоловік, котрий прикладав серветки до подряпаних долонь, соловейко-Роман підлетів ближче, сів на краєчок лави і з цікавістю розглядав чоловіка, шукаючи в ньому риси, що були б подібними з рисами молодого Романа.

(Далі буде)

В БУРКУТІ ЛІКУВАЛАСЯ НАША ВИДАТНА ПИСЬМЕННИЦЯ ЛЕСЯ УКРАЇНКА

П. Сахро. Леся Українка в Буркуті. Олія. 1970 р.

Невблаганна доля відміряла нелегкі життєві випробування Лесі Українки для її слабкого тіла, але й наділила її непересічним талантом, який розвивався під дбайливою опікою матері Олени Пчілки та дядька, відомого українського вченого Михайла Драгоманова.

За свої сорока два роки ця хвороблива, однак, невгамовна «прометеєва дочка» встигла з власної волі, чи збігом обставин, відвідати значну кількість країн світу. Враховуючи високу обізнаність Лесі в іноземних мовах, їй не були чужими Німеччина й Болгарія, Швеція і Білорусь, Росія і Польща, Грузія й Італія, Єгипет та країни Прибалтики, і де б не перебувала письменниця, всюди вона була напружена, кропітка до плідної праці.

Такі інформації подаються навіть і для учнів IV-го класу в їх підручниках на уроці «Леся Українка».

Навесні 1901 року Леся Українка виявляє бажання відвідати Гуцульщину, а причиною цьому був не так фізичний стан поетеси, як страшна душевна депресія, пов'язана зі смертю 3 березня 1901 року її близького друга Сергія Мережинського. Про це вона сповіщає в листі до Ольги Кобилянської від 25 березня: «Я страшно втомлена фізично і морально і, здається, спала б без кінця... Але єсть у мене ще одно бажання... Се поїхати до Вас на зелену Буковину. Мені хочеться Ваших тихих речей, Ваших лагідних поглядів, Вашої нечуваної музики, мене ваблять Ваші незнані, а вже милі гори і вся Ваша країна, що здавна мрією моєю стала... Се дивно: я втомлена і розбита, а проте щось мене жене в світ, кудись так, де я ще не була ніколи, далі, далі, все далі».

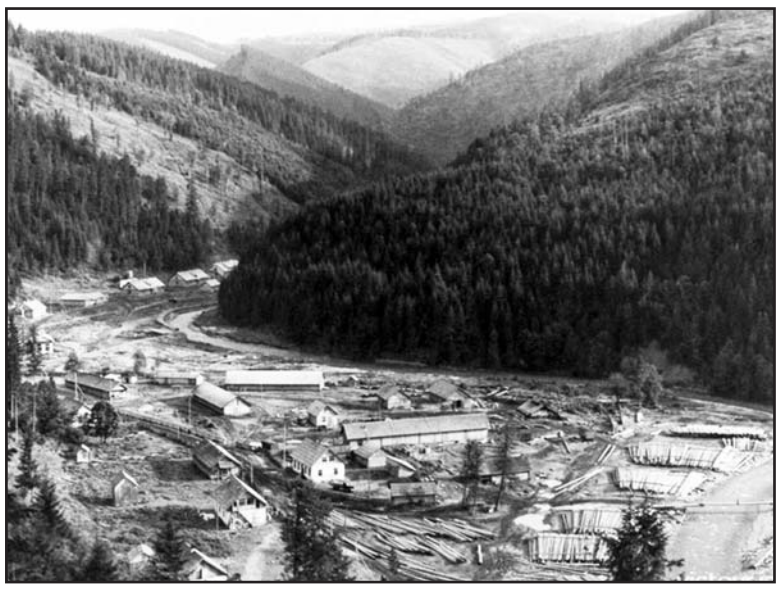

Від задуму до його здійснення пройшли неповні два місяці: вже наприкінці квітня Леся приїздить до Чернівців і мешкає у родині Ольги Кобилянської. У серці Буковини, в залі Народного дому відбувся вечір на честь Лесі Українки 22 травня. А вже 29 числа цього місяця обидві письменниці приїздять до Кімполунга Молдовеней (сьогодні місто-муніципій у Сучавському повіті), де Леся проводить цілий місяць. Пише тут кілька поезій, в яких ще живуть гіркі спогади про втрату Мережинського, але вже появляються перші враження від перебування в горах. Також сповіщає про свої Кімполунзькі будні до О. Кобилянської: «Вчора від рання до полудня дощ дав спокій, отже хтось (так іменував себе в листах до Ольги Кобилянської) бродив по Маґурі цілих три години і було йому дуже добре, а сьогодні нема чистої години від самої ночі, Рунґ зовсім сховався, Маґура в жалобі, гори проти мого вікна не всі видно» (6 червня). І через день пише до дочки Михайла Драгоманова Аріадни: «Буковина мене приймила сонцем і погодою, мамалигою і бриндзею, прекрасними пейзажами і добрими людьми, а тепер заманила мене в гори, що так страшно називається – Рунґ, Маґура, Рарев – і самі страшні, як наступляють хмари».

Наприкінці червня Леся повертається до Чернівців, де до неї приєднується майбутній чоловік, фольклорист та музикознавець Климент Квітка, і вони разом продовжують подорож Гуцульщиною. З 13 до 21 липня Леся з Климентом зупиняються у гуцульському містечку із Буркута, багатого на мінеральні води, де є наявність вільних місць у «Закладі купелевому» – туристично-лікувальному закладі, який функціонував на той час у цьому гірському куточку. Ще з Чернівців Леся пише до рідних про намір перебувати у Буркуті: «Тут мені радять одне місце в гірській Буковині (це за Вижнецею, близько Чорногори, високо на 1000 метрів над рівнем моря, не город, не містечко, і навіть не село, а так собі, «колонія» для літніх мешканців». По дорозі до цієї «літньої колонії» Леся мала дві зупинки: перша – у Яворові, де проживала родина Окуневських. З піаністкою Ольгою Окуневською Леся познайомилася ще у Києві, коли Ольга навчалася у композитора Миколи Лисенка: друга – у Криворівнянського священика О. Волянського. Наступна зупинка була в Жаб'ї, тепер село міського типу, із назвою Верховина. Звідси Квітка з Лесею подалися далі в гори і, заночувавши у селі Зелене, нарешті, 24 липня вони прибули до Буркута. Тут, завдяки цілющим властивостям буркутської води та сприятливим умовам, кліматичним і побутовим, за короткий час значно змінюється стан її здоров'я. Тридцять сім днів, які поетеса провела у Буркуті, минали у щоденних прогулянках, лікувальних процедурах, мандрівках на полонину Лукавицю. Разом із Клементом грають на фортепіано, яке, невідомо яким шляхом, потрапило до Буркута. З 1 по 5 серпня в гості до Лесі приїздять із с. Криворівні Іван Франко та відомий фольклорист К. Квітка. Іван Франко пригощав письменницю власноруч зловленою форелю. Збережено поштову картку, на якій є підписи всіх тодішніх відпочиваючих у Буркуті, серед них, на лицьовній сторінці є автографи Л. Українки та І. Франка. Ця зустріч залишилася помітна у творчості І. Франка, завдяки чому з'явився цикл «Буркутські стаси».

Про подорож і перебування письменниці у Буркуті можна знайти у книжці «Леся» письменника, дослідника творчості Л. Українки Миколи Олійника (книга перша, частина 1). Надзвичайно гарно М. Олійник описав моменти перебування Лесі в Буркуті. На жаль, через обмежений простір статті, не можна передати фрагменти буркутського лікування нашої видатної письменниці. 31 серпня Леся Українка та Климент Квітка покидають Буркут за маршрутом: Буркут-Шибений-Пробійнівка-Гринява-Довгополе. Через несприятливу погоду вони зупинилися на кілька днів у Пробійнівці та Довгополі, де ще раз зустрілися з Іваном Франком. У містечку Вижниця, що на Буковині, гуцульська одісея Лесі закінчилася.

Тут, у Карпатах, Леся Українка написа немало поезій. На Гуцульщині надрукувалися фантастичні герої драми-феєрії «Лісова пісня».

Попереду були нові мандри, нові страждання, знайомства і розлуки, здобутки і втрати, боротьба з невблаганною хворобою, але літні дні 1901 року залишили у душі Л. Українки незабутні враження, і недаремно в листі до матері з Києва 24 жовтня вона говорить: «Приїзди, то розкажу тобі всі дива Божі».

Підготовлено за:

– Микола Олійник – книга «Леся» (книга перша, частина 5);

– Василь Зеленчук – науковий співробітник МОН України;

– «Поезії Л. Українки, написані в Карпатах.

Підготував **Юрій ЧИҐА**

До 80-річчя проголошення незалежності Карпатської України

(Інформаційна довідка, підготовлена Українським інститутом національної пам'яті)

Ukrainian Embassy Bucharest

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В РУМУНІЇ

Головному редактору газети "Вільне слово" п. Івану Ковачу

Шановний пане Іване!

У зв'язку із відзначенням у цьому році 80-річчя з дня проголошення незалежності Карпатської України у додатку надсилаємо відповідну історичну довідку, підготовлену Українським інститутом національної пам'яті, для можливої публікації у Вашому виданні.

Додаток: згадане.

З повагою,
Посол
Олександр БАНЬКОВ

(Продовження з попереднього числа)

За його рішенням Чехо-Словаччина змушена була передати Угорщині південні округи автономних Словаччини та Підкарпатської Русі. Закарпаття втратило понад 12% території із 97 населеними пунктами, зокрема найбільші міста: Ужгород, Мукачеве, Берегове, де мешкало понад 33 тисячі українців.

За таких обставин, коли Чехо-Словаччина передала Судетську область Німеччині (за Мюнхенською угодою) і частину території – Угорщині (за Віденським арбітражем), ситуацією скористалися словаки та закарпатські українці. Вони домоглися створення національних автономій. Уряд Карпатської України переїхав із Ужгорода до Хуста, де розпочав державне будівництво.

За час урядування Августина Волошина ухвалено важливі рішення: 25 листопада – про запровадження на території краю української мови, наприкінці грудня – про розпуск земського уряду в Хусті, офіційну назву "Карпатська Україна" поряд із "Підкарпатська Русь".

Для захисту Карпатської України 9 листопада 1938 року в Хусті засновано парамілітарну структуру "Організацію народної оборони Карпатська Січ", відому також як ОНОКС. Очолив її Дмитро Климпуш. Січовики мали право носити військовий однострій, відзнаки та легку зброю. Керівним органом ОНОКС стала Головна команда. Окремо діяв військовий штаб. Його ядро склали члени ОУН із Галичини. Соціальною базою для її розбудови стали осередки «Пласту», «Січі» та «Просвіти». В ОНОКС вступали вчителі, лікарі, службовці, студенти, гімназисти, семінаристи, робітники та демобілізовані військовослужбовці чехословацької армії. Прибули добровольці і з Галичини, Волині, Буковини та Наддніпрянщини. Це надавало їй загальноукраїнського характеру. У лютому 1939-го р. чисельність Карпатської Січі досягла 15 тис. осіб.

12 лютого 1939 року відбулися вибори до крайового Сойму. Переконливу підтримку – 92,4 % – отримала проурядова партія Українське національне об'єднання (УНО). Її центральний провід очолив Федір Ревай. Ті вибори стали найважливішим етапом у становленні автономії Карпатської України й закріпленні її державно-правового статусу в складі федеративної Чехо-Словацької республіки.

Тим часом Адольф Гітлер спланував остаточно ліквідувати Чехо-Словаччину. Тож 12 березня 1939-го р. Будапешт отримав «мовчазну згоду» на окупацію Карпатської України.

Вранці 14 березня угорські війська за підтримки нерегулярних сил без оголошення війни розпочали наступ на Хуст. Угорське командування планувало якнайшвидше захопити місто й арештувати українських урядовців, щоб не допустити відкриття Сойму Карпатської України.

Того ж дня, 14 березня, парламент у Братиславі проголосив незалежність Словаччини під протекторатом Райху. З огляду на це, ввечері Августин Волошин проголосив Карпатську Україну незалежною державою. Водночас було призначено склад нового уряду: прем'єр-міністром став Августин Волошин, закордонні справи очолив Юліан Ревай, внутрішні справи – Юрій Перевузник, господарство – Степан Клочурак, фінанси й комунікації – Юлій Бращайко, здоров'я і соціальна опіка – Микола Долинай.

15 березня Гітлер поглинув решту чеських земель. Їх перетворено на Протекторат Богемії та Моравії. Фактично Чехо-Словаччина розпалася. Зв'язок між Карпатською Україною та Прагою ускладнився.

За таких умов 15 березня в Хусті по обіді відкрилося засідання Сойму Карпатської України, де таємним голосуванням обрали президента новоствореної української держави – Августина Волошина – й офіційно проголосили незалежність краю. Ухвалили два конституційні закони, що визначали форму державного правління.

У цей час тривали бої, найбільш кровопролитні на Севлюсько-Хустському відтинку. Їх кульмінацією став бій на Красному полі поблизу Хуста 16 березня 1939-го. Героїчна й самовіддана оборона Севлюша, що за 25 кілометрів від Хуста, та його околиць дала змогу провести історичну сесію сойму Карпатської України, де було проголошено її незалежність. 16 березня о 16-й годині до Хуста увійшли угорські підрозділи. Головні сили січовиків відступили на схід, до румунського кордону.

Після окупації Карпатської України Августин Волошин із представниками свого уряду змушений був залишити Хуст і 16 березня 1939 перейшов кордон Румунії. Відвідавши Югославію, Австрію, Німеччину, він залишився у Празі (Чехія).

18 березня угорські війська повністю зайняли територію Карпатської України. На всіх перевалах вони дійшли до польського кордону.

Загалом під час березневої кампанії збройні сили Карпатської України провели близько 20 боїв. За оцінкою сучасників, втрати у них становили від 1 до 1,5 тисячі осіб убитими та пропалими безвісти. Щодо угорської сторони, то, за офіційною статистикою Будапешта, угорська армія в ході бойових дій у Карпатській Україні втратила 72 вбитих, 164 поранених, 3 пропалих безвісти і 2 полонених. Однак є підстави вважати, що цифри втрат з боку Угорщини були свідомо применшені, щоб приховати масштаби збройного опору. За чеськими та українськими даними, втрати угорської армії становили близько 200 вбитих і кілька сотень поранених.

Щойно захопивши Карпатську Україну, окупаційна влада запровадила на Закарпатті воєнний стан і утворила військову адміністрацію. Каральні органи взялися за "очищення" краю від "небажаних елементів". Найжорстокішого переслідування зазнали січовики та національно свідома інтелігенція, а також колишні державні діячі Карпатської України.

(Далі буде)

Весняне свято в Копашилі

Так, як усі народи світу люблять весняну пору року, так і українці люблять цю чудову частину кожного року. В українців усього світу додається також і відмічення знаменитого творителя української поезії, української художньої творчості Т. Шевченка.

Карашсеверінські українці, вихідці закарпатського роду, почали відмічувати згадане весняне свято ще з початком другої половини XX-го століття, тоді, коли стали прибувати на ці плаї перші випускники Сігетської української педагогічної школи.

Іншими словами, треба сказати, що минуло більше півстоліття, відколи банатські українці разом із весною відмічають життя і творчість Генія української мови та літератури Т. Шевченка.

Так минали рік за роком і, ось, 9-го березня ц.р., у Будинку культури відомого українського села Копашиль (Копачеле), заради широкого розгортання художньо-культурної діяльності в минулому та активності колишнього мішаного хору «Зелена ліщина», зійшлося значне число українців старших, молодих і малих, для того, щоб пом'янути Шевченка «незлим тихим словом».

Подія стояла у календарному плані на 2019-ий рік. І так, 10-го березня, коли прибули художні колективи із села Корнуцил, як декламатори та виконавці різних українських поезій та пісень, так і колективи, керований головою місцевої організації СУР Симоною Свистак, іншого колективу учнів Школи села Драгомірешть, у роді співаків, скрипалів, декламаторів під керівництвом учительки М. Чінар, ще іншого колективу учнів Копашильської школи, як декламаторів, під керівництвом учительки Ольги Мачан, і четвертого колективу, знаменитого мішаного

хор «Голос українців». Це колективи, які протягом двох годин тримали глядачів на хвилях українського духу, покроплених віршами та українськими піснями.

Подія почалася піснями «Реве та стогне Дніпр широкий» – як глибокий крок у Шевченковий світ, продовжений «Думами» Шевченка і «Заповітом», який завжди нагадує слухачам, і не лише, що потрібно не забувати, що ми українці, що любимо свій народ.

Потім, по черзі, кожна група виконала свій репертуар, поки скінчилася вся програма. Слід згадати копашильських учнів, які під проводом своєї учительки, яка представляла уривки із Шевченкового життя і творчості, декламували Шевченкові вірші. Корнуцельські деклматори на високому рівні, не лише гарно, декламували, але й зачарували глядячів своїм улюбленим корнуцельським репертуаром. Учні села Драгомірешть зачарували публіку своїми піснями та грою на скрипці.

Слід нагадати, що мішаний хор «Голос українців», на закінчення концерту, виконав частину свого пісенного репертуару, крім пісень на Шевченкові слова.

Концерт закінчився народною піснею села Копашиль «Доки-м була у мамочки, я мамчина була», піснею, записаною Ужгородським фольклористом Іваном Хлантою, д-ром у різних галузях української народної творчості, включно у книзі «Іван Хланта. Українські народні пісні Банату, Румунія», де велику частину пісень подали самі ж копашиляни.

Треба визначити окремий успіх мішаного хору «Голос українців», в тому ж числі солістів Ольги Мачан та Міці Думи!

Іван ЛІБЕР

205-та РІЧНИЦЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Т.Г.ШЕВЧЕНКА...

(Закінчення. Поч. на 6 стор.)

У короткій передмові на румунській для тих, хто не володіє українською, викладач коротко ознайомила присутніх з історичними обставинами створення цього винятково документу, написаного на засланні в Орській фортеці. У своїй роботі «Щоденник Шевченка – недооцінене джерело у висвітленні індивідуальної та творчої постаті Кобзаря українського народу» автор звернула увагу, в першу чергу, на глибину Шевченкових фізичних і душевних страждань під час перебування у солдатщині при суворій казематній системі царської армії. Було наведено декілька цитат, які виразно відображають почуття болю, самотності і безнадії «незвичайної людини, ...людини в розквіті свого генія, сповненого надії, бажання жити і творити, людини, яка так тонко відчуває все прекрасне в житті і так тяжко переживає всю несправедливість». Текст щоденника, який було створено за неповний рік часу, можна умовно поділити на чотири часові частини. Шевченко тут описує не тільки події, місця і людей. Цей документ переповнений записами про особисті почуття і мрії, міркування і роздуми; містить листи до друзів і навіть літературні твори. Він вартує більшої уваги як фахівців, так і зацікавлених читачів. «Для нас... «Щоденник» є джерелом відомостей про життя поета, його художньо-філософські погляди, скрутні обставини, у яких він опинився, та суспільно-політичні умови тогочасної дійсності», – підкреслила автор реферату.

На думку сучасних дослідників, Тарас Григорович Шевченко є набагато цікавіший, ніж христоматійний борець і символ, яким нас навчали його сприймати. Він був різним у поглядах і настроях протягом різних етапів у своєму житті, не раз і помилявся. Він любив гарне товариство, віддавав перевагу смачним стравам і напоям, дорогим і гарним речам. Та крім того він до кінця своїх днів писав про все прекрасне, вірив у неминучу перемогу правди і добра, про наше незалежне і квітуче майбутнє, незважаючи на тяжкі випробування у минулому. Варта знати Шевченка таким, яким він був, щоб зрозуміти його людську сутність, його доброту, простоту і чутливість. Варта повторювати про чорний безпросвіт його початків і велич його досягнень для того, щоб зрозуміти безмежність наших можливостей. Варта вірити у його мрії про перемогу простих людських цінностей і додати їх до наших сподіванн на краще, щоб побачити їх реалізованими.

♦ СТОРІНКА ДЛЯ ДІТЕЙ ♦

Ольга ГОРЯНКА

КРАЇНА-ПИСАНКА

З усіх кінців світу сходились віруючі до Матері Божої, щоб розділити з нею радість Воскресіння Христового. З далекого Єгипту, Киринеї, Фригії й Мідії, з Греції й Риму йшли вони курявими дорогами, славлячи Воскреслого.

За прикладом Марії Магдалини, багаті і бідні, вільні й раби вітали Пречисту Діву червоним яєчком:

— Христос воскрес!

— Воістину воскрес! — і святе благословіння спадало на них.

Аж ось наблизилась до Святої Матері молода дівчина.

— Христос воскрес! — привіталась і, схиливши коліна, подала яйце.

Немов дорогоцінний камінь засяяло воно на святій долоні.

Всі кольори веселки переплелись на ньому в чарівному візерунку.

— Воістину воскрес, моя дитино! Де взяла ти такі чудові барви для своєї писанки?

— В серці своєму принесла їх з рідного краю...

— Відкіля ж ти?

— Країна моя, Світла Мати, лежить над синім морем. Теплий вітер чеше тирсу широких степів її, котить хвилі золотої пшениці, пінить сріблом високі жита, колише шумливі гаї по балках. На зелених луках жовті, сині, білі, фіялкові квіти змагаються в ароматі й красі, червоний мак пломеніє на облогах, пишається рожа і зорять волошки й ромен на межах. В тихих водах широких річок скидаються гостропері риби в бурштиновій і срібній лусці. Запорошені цвітом вишневі сади ховають під своїми шатрами білосніжні хатки, а стрункі тополі вартують їхній спокій. Повітря пахуче, як найсолодший трунок, сповнює груди, дзвони й співи пташині славлять Творця Небесного. А над усім тим бездонна блакить і сонце золоте, гаряче і ласкаве... Люди там веселі й роботящі. Не золото й срібло ховають вони в своїх коморах, а зерно, сонцем налите, мов медом. Там пестять землю і люблять світло і широчінь степів на дусе...

— По твоїй мові не дивуюсь більше барвистості цього яєчка. На ньому ти

змалювала всю красу твоєї найпрекраснішої в світі країни. Воістину край твій – найчудовіша писанка з усіх, що створив їх Отець Небесний, – хай славиться ім'я Його на віки вічні.

— Амінь, – прошепотіла дівчина, вишиваним рукавом витираючи сльозу, що скотилася з довгих вій її.

— Чого ж плачеш ти, яка народилася в таких розкошах?

Дівчина підвела засмучене лице своє вгору:

— Настільки ж нещаслива, як і

прекрасна, країна моя... Заздрісні сусіди палять гаї і села наші, витоптують пишні ниви і луки, трупом і кров'ю наповнюють річки, а людей забирають у рабство... І немає кінця й краю стражданням мого народу...

Запала тиша. Очі Пречистої Марії затуманились. Вона молилась... Помоливши, поклала руку на чорняву голівку дівчини:

— Люба дитино, Син мій терпів кривду й наругу, за царство Правди й Любови Він прийняв муки і помер. Потім воскрес і вознісся на небо і сів поруч Отця свого в славі й сяйві великім. Благословляю тебе на труд тяжкий. Візьми ось писанку свою і йди з нею у широкий світ. Показуй її людям, розповідай про свій край і прославляй Господа, що створив його. Коли обійдеш навколо світу і повернешся у любу свою країну, воскресне вона і забуяє новим щасливим життям.

Микола ЛЯСЕВИЧ

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

У своїй величі Весна
Принесла сяйво із небес...
Вітання чути навкруги:
Христос Воскрес! Христос Воскрес!

На привітання, у якім
Палає чудо із чудес,
З любов'ю, ніжно відкажи,
Як брат: Воістину Воскрес!

1 квітня – День їстівної книги

(Міжнародний фестиваль їстівних книжок)

«Деякі книги потрібно спробувати, інші проковтнути, а треті - розжувати і перетравити», - сказав якось сер Френсіс Бекон. Схоже, деякі люди сприйняли його слова буквально і почали практикувати це регулярно. Точніше, раз на рік.

Перший подібний захід було організовано Джудіт А. Хоффберг і Беатрис Корон у 2000 році, щоб відзначити день народження французького гастроному Жана Антельм Брілат-Саварина (1755-1826), відомого завдяки своїй книзі «Фізіологія смаку: дотепна медитація на їжу», хоча і сама дата 1 квітня, за твердженням ініціаторів свята, також має до нього відношення, бо є ідеальним днем для того, щоб «з'їсти свої слова» (англ. ідіома "to eat one's words" - взяти свої слова назад). Експонати повинні бути їстівними і повинні мати якесь відношення до книг.

СТОРІНКА ДЛЯ ДІТЕЙ

ВІТАЄМО ВСІХ НАШИХ ЧИТАЧІВ З НАЙБІЛЬШИМ ХРИСТИЯНСЬКИМ СВЯТОМ – СВЯТОМ ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСІННЯ! БАЖАЄМО ВАМ СМАЧНОЇ ПАСКИ ТА ГАРНИХ І МІЦНИХ ПИСАНОК!

Місяць квітень – це місяць весни та гарних свят – Вербної (Цвітної, Бичкової, Мицкової) Неділі, Живного Четверга та Христового оскресіння, яке гуртує християн у Храмі Божому з повними кошиками пасок та писанок, щоби всіма радіти Воскресінню Сина Божого. Цього року Великдень припадає на 28 квітня.

НА ЖИВНИЙ ЧЕТВЕР

Особливо гарний звичай, – на Живний Четвер. Діти українських сіл Мараморощини рано вранці ходять від хати до хати по яїчка і кокуци (булки):

«Добрий ранок, чи спите, дайте кокуц тай яйце»!

Правда, уже в наш час діткам дарують шоколадні яїчка і гроші.

Там, де першим прийшов вранці до господи хлопчик, це було знаком того, що все буде на добре.

Хай мир у серці Вашому панує.
Хай ангел Божий щастя Вам дарує.
Ісус Христос – здоров'я шле з небес.

Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

ВЕЛИКДЕНЬ – «ВЕЛИКИМ ДНЕМ»

Існує кілька легенд про те, чому Великдень називається «Великим Днем». Одна з них говорить про те, що:

«Великдень називається так тому, що в той час, коли Христос народився, сильно світило сонце і стояли такі довгі дні, що теперішніх треба сім зложити, щоб був один тодішній. Тоді, було, як зійде сонце в неділю вранці, то зайде аж у суботу ввечері. А як розіп'яли Христа – дні поменшали. Тільки царські ворота в церкві стоять навстіж відкритими сім днів...».

Величний, світлий день прийшов до нас із Нового Завіту, а слово «Пасха» походить від назви старозавітнього свята, яке відзначали іудеї в пам'ять про звільнення від єгипетського рабства.

За біблійними переказами, Ісус Христос воскрес рано-вранці, і це воскресіння супроводжувалось сильним землетрусом: то ангел віддалив камінь від дверей Гробу Господнього.

Тож радіймо весні, радіймо Воскресінню Христовому, ставаймо щасливішими та добрішими до своїх ближніх.

Смачної вам паски, гарних традиційних Великодніх ігор навколо Церкви!

Христос воскрес! Воістину воскрес! **(І.П.-К.)**

СВЯТКУВАННЯ ВЕЛИКОДНЯ У СВІТІ

Ефіопія – це одна з найдавніших держав у світі і єдина традиційно християнська африканська країна.

Ефіопці слідують за східним православним календарем, і тому іноді святкують Великдень пізніше, ніж західні християни.

На Бермудах в Страсну п'ятницю запускають великодніх повітряних зміїв.

Легенда свідчить, що бермудський вчитель хотів наочно показати місцевому населенню, що Христос вознісся на небо.

Чому саме яйця на Великдень?

Яйце фігурує в багатьох давніх традиціях як символ життя, а точніше – зародження життя.

У середньовічній Європі яйця були першим продуктом, який можна було їсти після закінчення Великого посту.

Традиція фарбування яйця простежується ще **у ранніх грецьких і сірійських християн.** Вони обмінювалися малиновими яйцями, що символізують кров Христа.

Сторінки склала Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

ТІМІШ ВШАНУВАВ 205-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Вже стало традицією, щоб під проводом СУР у всіх сурівських організаціях в Румунії, де проживають українці, святкувати генія-пророка українського народу Т. Г. Шевченка.

Кожного року в місяці березні українська громада Тіміської філії СУР вшановує пам'ять Великого Кобзаря. Завжди цей захід відбувається в місті Лугожі, на цей рік – 15 березня 2019 р. Поважні гості свята з Бухаресту пом'янули «Незлим тихим словом» разом із нами Шевченка, – голова і депутат СУР п. Микола-Мирослав Петрецький та генеральний секретар п. Ірина-Люба Горват.

Організатори заходу, як завжди, – центральний провід СУР і філія повіту Тіміш. Допомагали в цьому голова сурівської організації м. Лугож п. Іван Ковач і члени комітету організації.

У заході взяли участь також запрошені: представники мерії м. Лугож на чолі з мером Франціском Болдя, делегати СУР із Караш-Северіну на чолі з головою філії п. Іваном Лібером, голова Карансебеської організації СУР Юра Тюх і голова комуни Палтініш Іван Попович, голова Арадської філії СУР Гаврило Мікулайчук, делегати і голови сурівських організацій Тіміського повіту, вчителі, учні з м. Лугож та сільських шкіл, де викладається українська мова.

Перший момент свята розпочався у Храмі Св. Володимира панахидою за упокоєння душі праведного Т. Шевченка та його родини, відправленою отцями-парохами Іллею Албічуком та братами Бротней з українських близьких сіл. Після Літургії, відправленої на українській мові, протоієрей І. Албічук з гарними вітальними словами звернувся до високоповажних гостей і до присутніх.

Наступний момент вшанування Т. Шевченка відбувся біля погруддя українського генія: момент інтонування гімнів Румунії та України, після чого відбулося покладання квітів та вінків біля бюсту з боку делегатів.

Голова Тіміської філії СУР п. Юра Глеба представив гостей і делегатів і запросив їх до слова. З вітальними теплими словами до присутніх звернувся п. Микола-М. Петрецький, п. Ірина-Люба Горват, потім мер міста Франціск Болдя та інші. Біля погруддя прозвучали пісні на слова поета «Реве та стогне Дніпр широкий», «Думи мої, думи мої», «На високій дуже кручі», «Як умру, то поховайте» у виконанні членів хору «Шовкова трава» під керівництвом п. Савани Албічук.

Третій момент – концерт, присвячений невмирущому генію в театральному залі м. Лугож ім. Траяна Грозевеску.

Коротко двомовно було представлено життя і творчість Т. Шевченка учнями українського відділу Коледжу ім. Юлії Хаждеу, які були і ведучими програмою.

Концерт склали колективи учнів шкіл із Лугожу, Щуки, Бетгаузена, Петроси-Маре, Драгомірешт, Бирна-Поґанеш, діточки із садків Лугожу, Щуки, до чого діточки із Щуки надзвичайно гарно співали, танцювали, практично, зачарували всіх. Учні школи з Корнуцела Карашсеверінського повіту, як гості концерту, дуже гарно представили свою програму.

Учні Національного Коледжу ім. Юлії Хаждеу представили також і сценетку-уривок з поеми «Катерина» Т. Шевченка. Всі колективи, нарешті, дуже гарно декламували вірші, співали, віддали честь і шану Т. Шевченку у віршах і піснях на сцені, а публіка віддячилась їм гучними оплесками.

Наприкінці концерту група танцюристів із села Щука подарували публіці український народний танець «Гопак».

Відомий усім банатський наїст Микола Грінь виконав кілька українських мелодій з пісень на слова Шевченка.

На святі були присутні місцеві журналісти, телебачення з Тімішоари, концерт записавши група ведучої Михаєли Бумбук.

Приєднуємось до думки, що Шевченко – це світло українського народу, геній, який боровся за волю і правду, писав про Україну, про її історію, про горе і долю українського народу, а його поезія – це пісня життя, пісня України.

Концерт закінчився словами подяки з боку голови повітової філії СУР Тіміш Юри Глеби його учасникам, гостям, усім присутнім у залі.

Анна БЕРЕҐІЙ

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – **Іван КОВАЧ**

Редактори – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ** та **Роман ПЕТРАШУК**

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Технередагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.» Бухарест, Румунія; **ISSN 1223-8988**

Adresa redacţiei: Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15, Sector 1, Bucureşti, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com/ Адреса сайту СУР: **www.uur.ro**

Наклад фінансований Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, непорушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.